

Fiscale punten uit de verkiezingsprogramma's

WFR 2023/296

De Tweede Kamerverkiezingen zijn op woensdag 22 november 2023. Alle politieke partijen hebben inmiddels een (concept)verkiezingsprogramma gepubliceerd. Fiscaal beleid speelt een cruciale rol bij belangrijke thema's zoals bestaanszekerheid, de arbeids- en woningmarkt en klimaat. Belastingen zijn bepalend voor de financiële haalbaarheid van diverse plannen en hebben een directe invloed op de financiële situaties van burgers en bedrijven. Het is dan ook niet vreemd dat er in ieder partijprogramma punten over belastingen terug te vinden zijn. In deze bijdrage gaat de auteur – aan de hand van enkele belastingthema's – in op de fiscale punten uit de verkiezingsprogramma's.

1. Inleiding

De vliegbelasting fors de lucht in.² Iedere Nederlander een schone auto voor de deur.³ Bedrijven zijn geen pinautoomaat.⁴ Het is weer verkiezingstijd. In de verkiezingsprogramma's barst het van de verkiezingsretoriek, oneliners en beloftes. De Tweede Kamerverkiezingen zijn op woensdag 22 november 2023. Alle politieke partijen hebben inmiddels een (concept)verkiezingsprogramma gepubliceerd.⁵

Fiscaal beleid speelt een cruciale rol bij belangrijke thema's zoals bestaanszekerheid, de arbeids- en woningmarkt en klimaat. Belastingen zijn bepalend voor de financiële haalbaarheid van diverse plannen en hebben een directe invloed op de financiële situaties van burgers en bedrijven. Het is dan ook niet vreemd dat er in ieder partijprogramma punten over belastingen terug te vinden zijn.

In dit artikel ga ik aan de hand van enkele belastingthema's in op de fiscale punten uit de verkiezingsprogram-

ma's.⁶ In de desbetreffende paragraaf geef ik eerst een inleiding op het thema, waarin ik inga op de stand van zaken en gemaakte keuzes van het demissionaire kabinet. Vervolgens zet ik de verschillende visies van de politieke partijen uiteen.⁷

In paragraaf 2 ga ik in op de mogelijke fiscale gevolgen voor bedrijven. Wat willen de partijen op het gebied van de vennootschapsbelasting, vestigingsklimaat (waaronder de 30%-regeling, innovatiebox en financiële transactiebelasting), belastingontwijking en de bedrijfsopvolgingsregeling. In paragraaf 3 zet ik de fiscale plannen uiteen die gevolgen kunnen hebben voor burgers. Onder meer ga ik in op het boxenstelsel (waaronder box 3), de discussie over een (extra) vermogensbelasting en wat er met onze schenk- en erfbelasting moet gebeuren. Ook ga ik in op enkele fiscale aspecten rondom wonen en welke partijen iets willen veranderen aan de hypotheekrenteaftrek. Verder is interessant dat enkele partijen zich erover uitlaten of ze een vleestax, suikertax, of afschaffing van btw op groente en fruit al dan niet een goed idee vinden. In paragraaf 4 sluit ik mijn bijdrage af.

Vooraf merk ik op dat een een-op-een-vergelijking tussen partijen veelal niet mogelijk is, aangezien partijen hun standpunten verschillend formuleren.⁸ Ook ontbreekt het vaak aan een nadere invulling of toelichting van een bepaald standpunt.⁹ Dat neemt niet weg dat er in algemene zin wel een en ander op te merken is over de fiscale punten uit de verkiezingsprogramma's.

1 Frank Elsweier is werkzaam bij Bureau Vaktechniek van Ernst & Young Belastingadviseurs LLP en bij het Fiscaal Instituut van Tilburg University.
2 ChristenUnie (hierna CU) Verkiezingsprogramma 2023-2028, p. 54.
3 VVD Verkiezingsprogramma 2023, p. 47.
4 BBB Verkiezingsprogramma 2023-2027, p. 52.
5 Op moment van het afsluiten van deze bijdrage (1 november 2023) hebben alle partijen die volgens de peilingen kans maken op één of meerdere zetels een verkiezingsprogramma gepubliceerd. Het CPB biedt politieke partijen de mogelijkheid om de economische gevolgen van de verkiezingsprogramma's te laten doorrekenen. Het betreft een doorrekening van budgettaire en macro-economische gevolgen van het beleid. De publicatie hiervan (*Keuzes in Kaart*) verschijnt op 8 november 2023.

6 Voor een uitgebreid overzicht van alle fiscale punten uit de verkiezingsprogramma's – uiteengezet in verschillende belastingthema's – verwijs ik naar https://www.ey.com/nl_nl/tax/tax-updates/fiscale-punten-verkiezingsprogrammas.
7 Hierbij merk ik op dat ik geen intentie heb een voorkeur voor een politieke partij weer te geven. Omwille van de leesbaarheid heb ik ervoor gekozen niet steeds te verwijzen naar de bron en paginanummers van hetgeen de partijen opmerken. Ik verwijs naar het overzicht op https://www.ey.com/nl_nl/tax/tax-updates/fiscale-punten-verkiezingsprogrammas, waarin bij het drukken op het partijlogo uitgekomen wordt bij het desbetreffende partijprogramma.
8 De VVD heeft het bijvoorbeeld over “het behouden van de bedrijfsopvolgingsregeling, maar dat oneigenlijk gebruik tegengegaan moet worden” (p. 38); de PvdD heeft het over “het aanpassen van de bedrijfsopvolgingsregeling om zo een einde te maken aan belastingontwijking via de regeling” (p. 45).
9 BJJ1 vindt bijvoorbeeld dat “private bedrijven die in Nederland hun producten verkopen *forse* winstbelasting moeten gaan betalen” (p. 11). De partij geeft echter niet aan wat onder “fors” verstaan moet worden. Het CDA schrijft dat “er mogelijkheden komen voor een (beperkt) belastingstelsel voor lagere overheden” (p. 91), zonder aan te geven welke mogelijkheden dat zijn en wat de partij bedoelt met “beperkt”. GroenLinks/PvdA spreekt over “het afschaffen van constructies die het mogelijk maken om erfbelasting te ontwijken” (p. 90). De partij geeft echter niet aan om welke constructies het gaat en hoe ze die constructies wil aanpakken. Zo zijn er talloze soortgelijke opmerkingen in de diverse verkiezingsprogramma's te vinden.

2. Bedrijven

2.1 Vennootschapsbelasting

Inleiding

De schijfgrens en het tarief in de vennootschapsbelasting zijn in de afgelopen jaren veelvuldig gewijzigd. Het is dan ook opvallend dat in het Belastingpakket 2024 het vennootschapsbelastingtarief ongemoeid is gelaten. Dat is sinds 2019 niet meer voorgekomen. Het demissionaire kabinet heeft zich niet uitgelaten over de vraag wat er in de toekomst moet gebeuren met het vennootschapsbelastingtarief. De Staatssecretaris van Financiën heeft wel aangegeven dat het lage vennootschapsbelastingtarief in 2024 wordt geëvalueerd.¹⁰ Ook is de staatssecretaris ingegaan op het mogelijk invoeren van een extra schijf in de vennootschapsbelasting waarmee excessieve winsten binnen de winstbelasting kunnen worden belast.¹¹ De staatssecretaris geeft onder meer aan dat het invoeren van een extra (derde) schijf voor belastingplichtigen een prikkel vormt om activiteiten op te knippen in meerdere vennootschapsbelastingplichtige lichamen. Daarnaast is het volgens de bewindsman juridisch en uitvoeringstechnisch bewerkelijk en complex om uitzonderlijke omstandigheden waarin die extra schijf van toepassing zou zijn en de eventuele door die uitzonderlijke omstandigheden behaalde overwinsten te koppelen.

Voor multinationals is verder het wetsvoorstel Wet minimumbelasting 2024 (pijler 2) van groot belang. De wet is op 26 oktober 2023 aangenomen door de Tweede Kamer. De verwachting is dat de wet op 31 december 2023 in werking zal treden.

Verkiezingsprogramma's

Het is mijns inziens opmerkelijk dat er in geen enkel verkiezingsprogramma expliciet wordt ingegaan op de rol van de vennootschapsbelasting op de lange termijn. Opvallend is dat in het verkiezingsprogramma van de VVD de vennootschapsbelasting zelfs helemaal niet wordt genoemd. Het verkiezingsprogramma van de PVV bevat over het algemeen weinig fiscale punten; ook daar is er geen aandacht voor de belasting voor bedrijven. Het enige dat het CDA daarover opmerkt is dat "internationale organisaties en bedrijven evenredig belast moeten worden"; NSC merkt alleen op dat de partij het voornemen steunt om "internationaal een minimale winstbelasting van 15% in te voeren voor bedrijven, om de 'race naar de bodem' tussen landen tegen te gaan". Ook BIJ1 laat weten een internationaal minimumbelastingpercentage voor bedrijven een goed idee te vinden. BIJ1 vindt daarnaast dat "private bedrijven die in Nederland hun producten verkopen forse

winstbelasting moeten gaan betalen". DENK wil een "grotere bijdrage vragen van bedrijven met zeer grote winsten".

D66 is van mening dat er op EU-niveau harmonisatie nodig is van de (grondslag van de) vennootschapsbelasting. Daarnaast wil de partij de belasting op onder meer (over)winsten verhogen.

De SP wil de belasting voor "grote bedrijven verhogen" en GroenLinks/PvdA vindt dat "winstgevende bedrijven een eerlijke bijdrage moeten leveren". PvdD wil ook dat "grote bedrijven meer belasting betalen" en zou de winstbelasting willen verhogen van 25% naar ten minste 35%. De CU wil de winstbelasting uniformeren (de partij geeft niet aan hoe); Volt wil een vast tarief van 27,5% en een Europese winstbelasting.

De SGP geeft aan dat "het mkb gebaat is bij een verlaging van de lasten, onder andere door lagere winstbelasting" en dat "grote bedrijven een eerlijker aandeel moeten leveren, zonder hun concurrentiepositie in Europa en de wereld uit het oog te verliezen". De partij 50plus wil "een lastenverzwaring van € 5 miljard voor het bedrijfsleven voor een hervorming van het belastingstelsel".

De BBB wil "onderzoeken of het mogelijk is een extra (derde) schijf te introduceren in de vennootschapsbelasting. In deze extra schijf worden winsten boven een bepaald bedrag extra belast. Binnen groepsstructuren zou vennootschapsbelasting op basis van geconsolideerde winst geheven moeten worden." De belastingdruk voor bedrijven mag volgens de BBB niet verder oplopen.

Alleen FvD en BVNL willen in algemene zin een verlaging van de vennootschapsbelasting. FvD wil "de grens voor de hoge VPB verhogen naar € 1.000.000", en als het aan BVNL ligt, gaat "het lage tarief vennootschapsbelasting van 19% terug naar 15% voor bedrijven met een winst tot € 300.000 en het hoge tarief naar 25%".

Bovenstaande kan in algemene zin als volgt worden weergegeven. In de middencirkel wordt de voorgestelde beleidsrichting aangegeven. (Zie afbeelding op pagina 8.)

2.2 Vestigingsklimaat

Inleiding

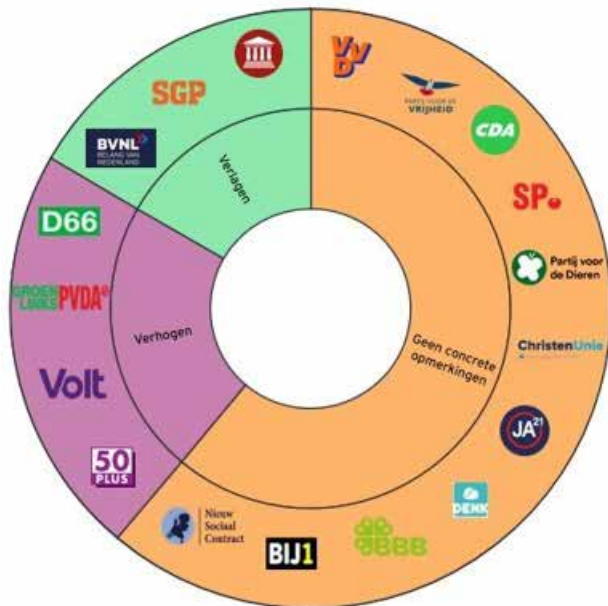
Het fiscale vestigingsklimaat stond jarenlang – al dan niet terecht – bovenaan de politieke agenda van diverse partijen. De tijden zijn wat dat betreft veranderd. In de afgelopen kabinetsperiode was er veel aandacht voor belastingontwijking (zie volgende subparagraaf) en minder voor fiscale ondersteuning van het bedrijfsleven.

Waar wel wat aandacht voor is geweest, zijn de fiscale regelingen voor start-ups en scale-ups. Zo is bijvoorbeeld per

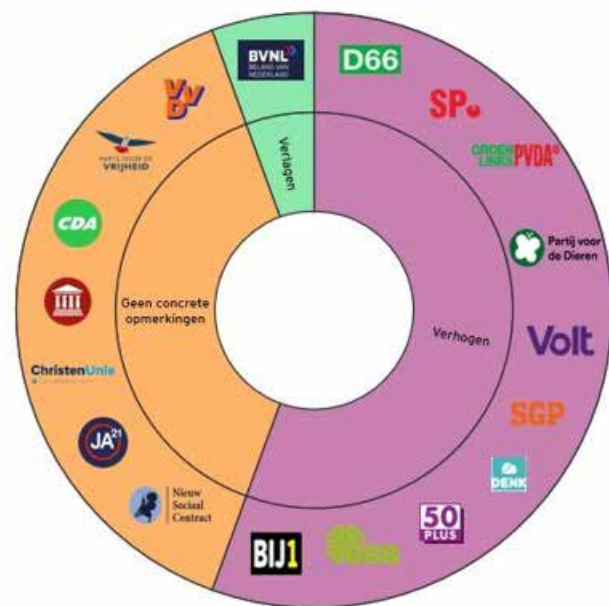
¹⁰ Brief Staatssecretaris van Financiën, 27 september 2022, kenmerk 2022-0000234777.

¹¹ Brief Staatssecretaris van Financiën, 21 april 2023, kenmerk 2023-0000099517.

Wat moet er gebeuren met de vennootschapsbelasting voor het midden- en kleinbedrijf?

Wat moet er gebeuren met de vennootschapsbelasting voor grote ondernemingen?

1 januari 2023 de Wet aanpassing fiscale regeling aandelenoptierechten in werking getreden.¹² Een andere regeling die het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat aantrekkelijk maakt – de 30%-regeling – is juist versoberd. Vorig jaar is in het Belastingplan 2023 aangekondigd dat de 30%-regeling per 1 januari 2024 wordt gemaximeerd op de bezoldigingsnorm voor topfunctionarissen in de Wet Normering Topinkomens. Op 26 oktober 2023 is een amendement aangenomen met een nog verdere inperking van de 30%-regeling.¹³ Daarnaast is er een motie aangenomen om de evaluatie van de expatregelingen zo snel mogelijk te starten.¹⁴ De verdere inperking van de 30%-regeling én het moment waarop het amendement is ingediend, kan mijns inziens als opvallend worden gezien. Op 24 oktober 2023 heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat in een brief aan de Tweede Kamer laten weten dat het Nederlandse belastingklimaat voor uit Nederland vertrekkende bedrijven nauwelijks een rol speelt, méér dat de geïnterviewde bedrijven wel aangeven de continuïteit van de 30%-regeling belangrijk te vinden.¹⁵

Wat betreft de dividendbelasting is het opvallend dat er bij de Algemene Politieke Beschouwingen op 21 september 2023 een motie en op 26 oktober 2023 een amendement is aangenomen, waarin de regering onder andere wordt verzocht het minimumloon per 2024 te verhogen en dit onder andere financieel te dekken door het belaste

van de inkoop van eigen aandelen.¹⁶ Het is met andere woorden de bedoeling dat art. 4c Wet Dividendbelasting 1965 per 1 januari 2025 komt te vervallen. De Staatssecretaris van Financi en heeft in een Kamerbrief van 3 oktober 2023 laten weten dat dit de nodige (nadelige) gevolgen heeft voor de internationale concurrentiepositie.¹⁷

Verkiezingsprogramma's

Wat mij opvalt is dat er in de verkiezingsprogramma's relatief weinig concrete maatregelen worden voorgesteld ten faveure van het (fiscale) vestigingsklimaat c.q. het fiscaal ondersteunen van het bedrijfsleven. Het ontbreekt mijns inziens aan een fundamentele en neutrale zienswijze of plan welke (fiscale) plaats grote bedrijven (multinationals) in onze samenleving hebben en op lange termijn zouden moeten krijgen.

Wel is er in diverse verkiezingsprogramma's aandacht voor het mkb in het algemeen en start-ups en scale-ups in het bijzonder, waarbij overigens dan weer geen definitie wordt gegeven wat precies onder mkb, een start-up of scale-up moet worden verstaan.

De partijen VVD, D66, CDA, SP, GroenLinks/PvdA, FvD, PvdD, CU, Volt, JA21, SGP, BBB, BVNL en NSC zijn over het algemeen eensgezind dat start-ups of scale-ups en innovatieve bedrijven ondersteund moeten worden door fiscale maatregelen. Wenselijk is te zorgen voor minder regeldruk

¹² *Stb.* 2022, 539.

¹³ *Kamerstukken II* 2023/24, 36418, nr. 63.

¹⁴ *Kamerstukken II* 2023/24, 36418, nr. 73.

¹⁵ Brief Minister van Economische Zaken en Klimaat, "Monitor Ondernemingsklimaat en onderzoek 'Redenen waarom bedrijven uit Nederland vertrekken'", kenmerk DGBl/27290616.

¹⁶ *Kamerstukken II* 2023/24, 36418, nr. 11.

¹⁷ Brief Staatssecretaris van Financi en van 26 september 2023, 2023-0000213992.

en/of het meer toegankelijk maken van financierings- en investeringsmogelijkheden.

De partijen BBB en NSC geven expliciet aan dat de innovatiebox behouden moet blijven. De partijen GroenLinks/PvdA en DENK willen de innovatiebox afschaffen.

De partijen CDA en de CU merken expliciet in hun verkiezingsprogramma's op dat de inkoop van eigen aandelen fiscaal belast zou moeten worden als een dividenduitkering.

De partijen PVV, CDA, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, CU, DENK en NSC vinden dat de 30%-regeling moet worden ingeperkt of afgeschaft.

De partijen SP, GroenLinks/PvdA, PvdD en CU zijn voorstanders van een belasting op financiële transacties. In Europees verband wordt er al jaren gesproken over het invoeren van een belasting op financiële transacties. In 2012 bleek dat er geen consensus kon worden bereikt op dit dossier. Daarom is in 2013 besloten tot versterkte samenwerking tussen een aantal lidstaten, zonder Nederland. De onderhandelingen lopen volgens het Ministerie van Financiën sindsdien zonder direct zicht op een akkoord.¹⁸

2.3 Belastingontwijking

Inleiding

Eén van de speerpunten van het demissionaire kabinet is de aanpak van belastingontwijking. In een Kamerbrief van 11 oktober 2023 geeft de Staatssecretaris van Financiën een overzicht van de effectiviteit van de aanpak van belastingontwijking.¹⁹ De lijst van internationale maatregelen (zoals de implementatie van de antibelastingontwijkingrichtlijnen en nog in te voeren minimumbelasting voor multinationals) en nationale maatregelen voor meer transparantie en het tegengaan van belastingontwijking (zoals de invoering van de bronbelasting op rente, royalty en dividend) is inmiddels indrukwekkend te noemen. De staatssecretaris geeft aan dat op nationaal terrein dit demissionaire kabinet ook verdere stappen zet, bijvoorbeeld door de versterking van de aanpak van dividendstripping (opgenomen in het Belastingplan 2024) en de maatregel tegen het opknippen van activiteiten over verschillende vennootschappen voor vastgoedlichamen met (aan derden) verhuurd vastgoed (wordt opgenomen in het Belastingplan 2025). Daarnaast onderzoekt het demissionaire kabinet nog verschillende concrete maatregelen voor opmerkelijke belastingconstructies die geïnventariseerd zijn. Ook het wetsvoorstel Wet aanpassing fonds voor gemene rekening en vrijgestelde beleggingsinstelling in het Belas-

tingpakket 2024 – bedoeld om het oneigenlijke gebruik van deze rechtsvormen door vermogende particulieren tegen te gaan – zijn voorbeelden van de huidige politieke moraal. Gezien de huidige maatschappelijke consensus dat belastingontwijking voorkomen moet worden, ligt het voor de hand dat het nieuwe kabinet na de verkiezingen zal doorgaan op het ingeslagen pad.

Verkiezingsprogramma's

In de partijprogramma's zijn de partijen, zoals gezegd, het over het algemeen met elkaar eens dat belastingontwijking en/of -ontduiking moet worden aangepakt. In de partijprogramma's van VVD, D66, CDA, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, CU, Volt, SGP, DENK, BIJ1 en NSC wordt dit ook expliciet benoemd. Wel is het (ook hier weer) vrijwel overal een openstaande vraag wat de partijen precies bedoelen met 'belastingontwijking'. In vrijwel geen enkel partijprogramma wordt benoemd welke regelingen als belastingontwijking of -ontduiking gezien kunnen worden en welke maatregelen concreet genomen kunnen worden.

2.4 Bedrijfsopvolgingsregeling

Inleiding

In diverse partijprogramma's is er aandacht voor de bedrijfsopvolgingsregeling. Alhoewel over het nut en noodzaak van de bedrijfsopvolgingsregeling al decennialang discussie is,²⁰ is er nu in de verkiezingsprogramma's expliciet aandacht voor deze regeling. Dit komt hoogstwaarschijnlijk doordat het demissionaire kabinet begonnen is met een versobering en op enkele punten met een versoepeling van de regeling. In het Belastingpakket 2024 is onder meer een wetsvoorstel Wet fiscale aanpassing bedrijfsopvolgingsfaciliteiten opgenomen waarin zes maatregelen in de fiscale bedrijfsopvolgingsregeling (schenk- en erfbelasting) en doorschuifregeling voor aanmerkelijkbelanghouders (inkomstenbelasting) zijn voorgesteld, waarvan vijf van de zes plannen (pas) per 1 januari 2025 in werking treden. Opmerkelijk is dat er op 26 oktober 2023 een amendement is aangenomen waarin een deel van de versobering weer wordt teruggenomen.²¹ Zo wordt het lage percentage van de vrijstelling going-concernwaarde van de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting met ingang van 1 januari 2025 toch niet verlaagd van 83% naar 70%, maar naar 75%. Een interessante vraag is hoe het

18 Beleids- en uitvoeringsagenda Rutte IV, bijlage 1: voorlopige inhoud pakket en wetsvoorstel Belastingplan 2024, 8 mei 2023, p. 9.

19 Brief Staatssecretaris van Financiën, 11 oktober 2023, kenmerk 2023-0000227391.

20 Zie bijvoorbeeld M. Hoogeveen, *De kwaliteit van de fiscale bedrijfsopvolgingswetgeving*, 2011.

21 *Kamerstukken II 2023/24*, 36421, nr. 11. Daarnaast zijn er twee moties aangenomen. In de ene motie wordt de regering verzocht oplossingen aan te dragen om splitsingen in een bedrijf met beleggingsvermogen en een bedrijf met ondernemingsvermogen – wat een complex en duur traject is – beter mogelijk te maken (*Kamerstukken II 2023/24*, 36418, nr. 88). In de andere motie wordt de regering verzocht de uitwerking van de Wet aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2024 nauwkeurig te monitoren, zodat onbedoelde effecten voorkomen en eventueel gerepareerd kunnen worden (*Kamerstukken II 2023/24*, nr. 36418, nr. 90).

nieuw te vormen kabinet verder om zal gaan met de plannen rondom de bedrijfsopvolgingsregeling.

Verkiezingsprogramma's

In de partijprogramma's van dertien partijen is er expliciet aandacht voor de bedrijfsopvolgingsregeling. Vooral bij dit thema is het lastig de plannen te vergelijken omdat de ene partij het heeft over "niet verder willen versoberen" en de andere partij spreekt over "niet afschaffen", dan wel dat de bedrijfsopvolging "behouden moet blijven", zonder daarbij in te gaan op wat ze daarmee bedoelen en zonder de voorstellen in het Belastingpakket 2024 erbij te betrekken. Hieronder geef ik enkele van deze passages weer.

De VVD vindt dat "de bedrijfsopvolgingsregeling behouden moet blijven". De eisen voor toepassing van de regeling moeten daarbij "beter aansluiten bij de behoeften van ondernemers, terwijl oneigenlijk gebruik tegengegaan moet worden". In ongeveer gelijke bewoordingen laat het CDA zich uit. Het CDA wil "de bedrijfsopvolgingsregeling behouden, maar deze ongevoelig maken voor misbruik". Ook de PvdD wil "de bedrijfsopvolgingsregeling aanpassen om zo een einde te maken aan belastingontwijking via deze regeling".

FvD wil de "bedrijfsopvolgingsfaciliteiten handhaven en streeft naar goede faciliteiten voor familiebedrijven", evenals JA21 die de bedrijfsopvolgingsregeling "niet wil versoberen" en NSC die aangeeft "de bedrijfsopvolgingsregeling voor familiebedrijven te willen behouden als waarborg voor de continuïteit van werkgelegenheid en bedrijvigheid".

De BBB wil de bedrijfsopvolgingsregeling, die volgens de partij essentieel is voor de continuïteit van Nederlandse familiebedrijven, handhaven met de tarieven van 2023. Als ik het goed interpreteer, zou dat betekenen dat de BBB de voorgestelde maatregelen in het Belastingpakket 2024 terug zou willen draaien. "Misbruik van de regeling door oneigenlijke structuren" moet volgens de BBB worden aangepakt en "knelpunten worden opgelost". Deze partij gaat niet in op wat "oneigenlijke structuren" en "knelpunten" zijn. De BBB wil kijken "hoe andere Europese landen hier vorm aan hebben gegeven om zo voor een gelijk speelveld voor (Nederlandse) ondernemers te zorgen".

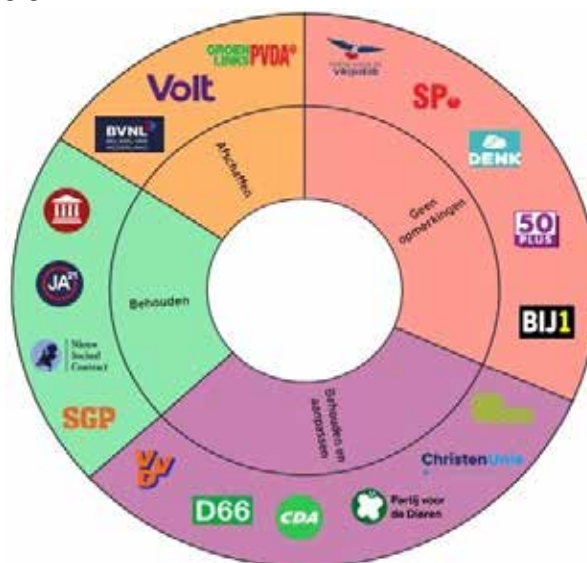
Ook de CU laat zich uitgebreid uit over de bedrijfsopvolgingsregeling. "De regeling moet gehandhaafd blijven", maar wel kan deze volgens de partij "beperkt worden voor niet-bedrijfsgebonden activa zoals onroerend goed en liquiditeiten". En tegelijk wil de CU zorgen "dat geldt dat in het familiebedrijf zit na de bedrijfsoverdracht in het bedrijf blijft en niet vrijwel belastingvrij bij privépersonen terecht komt". Om te voorkomen dat belastingheffing bij de overdracht tot liquiditeitsproblemen leidt, stelt de partij een verruiming van de betalingsperiode voor. Hoe die

verruiming vormgegeven zou moeten worden, geeft de partij niet aan.

D66 wil "de bedrijfsopvolgingsregeling verder versoberen" en GroenLinks/PvdA "wil aftrekposten en kortingen sterk vereenvoudigen, afbouwen of afschaffen, waarbij gedacht moet worden aan bijvoorbeeld de bedrijfsopvolgingsregeling. Met de opbrengsten kunnen dan de lasten verlaagd worden voor mensen met een laag- en middeninkomen", zo is de gedachte.

Volt wil de bedrijfsopvolgingsregeling afschaffen. In plaats hiervan wil de partij "de mogelijkheid om bij de overheid te lenen om financiering mogelijk te maken". BVNL wil "de bedrijfsopvolgingsregeling "afschaffen", zodat familiebedrijven belastingvrij kunnen worden overgedragen aan de volgende generatie". Dit lijkt fiscaal niet te kloppen, maar bij het lezen van de volgende zin in het verkiezingsprogramma wordt duidelijk dat het belastingvrij overdragen van familiebedrijven in ieder geval geldt voor de schenk- en erfbelasting, omdat de partij "de erf- en schenkbelasting wil afschaffen".

Bovenstaande informatie over de bedrijfsopvolgingsfaciliteiten kan als volgt grafisch weergegeven worden. In de middencirkel wordt de voorgestelde beleidsrichting aangegeven:

3. Burgers

3.1 Boxenstelsel

Inleiding

Het boxenstelsel is ingevoerd per 1 januari 2001. Het voorheen synthetische belastingstelsel werd destijds vervangen door een analytisch belastingstelsel. In box 1 gold van begin af aan een progressief tarief. Vanaf 1 januari 2019 is een tweeschijventarief ingevoerd. Het basistarief schommelt rond de 37%; vanaf de schijfgrens geldt het hoge ta-

rief van 49,5%. Al jarenlang zeggen deze tarieven echter niets over de daadwerkelijke belastingdruk voor particulieren. Er moet immers ook nog rekening worden gehouden met de diverse (afbouwpercentages van) heffingskortingen, toeslagen en (afbouw van) aftrekposten. In de fiscale literatuur en in de media is deze ondoorzichtige brij van totstandkoming van de effectieve belastingdruk al vaker belicht, echter zonder dat daar door de fiscale wetgever veel aan is gedaan.

Ook in het belastingpakket 2024 worden er geen concrete maatregelen getroffen om de daadwerkelijke belastingdruk voor particulieren meer zichtbaar te maken. Integendeel, het demissionaire kabinet ziet zich genooddacht om het koopkrachtherstel, voor het kunnen bieden van bestaanszekerheid, te financieren door het niet geheel indexeren van de schijfgrens in box 1 en door wederom aan de knoppen van (de afbouwpercentages van) de heffingskortingen te draaien. Vervolgens wordt ook nog eens in een nota van wijziging in het Belastingplan 2024 de (gehele) inflatiecorrectie in de inkomstenbelasting en de voor de toeslagen geldende vermogenstoets per 1 januari 2024 beperkt ter dekking van de verhoging van de kinderbijslag met € 250 miljoen structureel.²² Wellicht dat de op 26 oktober 2023 aangenomen motie – waarin de regering “wordt verzocht een bovennorm voor de marginale belastingdruk (inkomstenbelasting en toeslagen samen) te ontwikkelen”²³ – voor de toekomst enig soelaas kan bieden.

Verkiezingsprogramma's

Wat zijn de diverse partijen van plan als het gaat om de inkomstenbelasting en het huidige boxenstelsel? Helaas grossieren de verkiezingsprogramma's in algemeenheden en zijn er nog weinig concrete plannen te ontdekken. De algemene deler is dat de (marginale) druk bij de lagere en middeninkomens zou moeten afnemen, maar hoe dat moet worden vormgegeven, blijft vaak onduidelijk. Een overzicht van een aantal passages uit de verkiezingsprogramma's volgt hieronder.

De VVD geeft aan dat er in de afgelopen periode “stappen zijn gezet om werken lonender te maken en dat de partij zich daarvoor wil blijven inzetten”. Ook wordt er gekeken “waar de verhouding tussen lasten op arbeid en lasten op vermogen rechtvaardiger gemaakt kan worden”. Verder wil de partij “meer inzicht in hoe meer werken loont en bij financiële besluiten vooraf standaard het effect op de marginale druk inzichtelijk maken en meewegen”.

D66 wil “de fiscale verschillen tussen werknemers en ondernemers verder verkleinen door belasting op inkomsten uit onderneming te verhogen en de mkb-winstvrijstelling te maximeren”. D66 wil “de lasten voor lage- en midden-

inkomens verlagen en de lasten op winst, vervuiling en vermogen verhogen”.

Het CDA wil “de belasting op arbeid verlagen, belastingkortingen niet meer inkomensafhankelijk maken en meer tariefschijven invoeren”. Op die manier wordt volgens de partij transparant hoeveel belasting naar draagkracht betaald wordt over het inkomen. Ook Volt wil “het aantal tariefschijven uitbreiden in box 1 en de tarieven verlagen om zo de belastingdruk op arbeid te verminderen”.

De SP wil “de inkomstenbelasting verlagen voor iedereen tot en met een modaal inkomen”. Verder wil de SP mensen “die geld verdienen met vermogen, zoals aandeelhouders en vastgoedbeleggers, minstens even zwaar belasten als inkomen uit arbeid”. GroenLinks/PvdA wil de tarieven in de inkomstenbelasting weer progressief maken. De partij wil ook onderzoek doen naar verschillende varianten van een basisinkomen (negatieve inkomstenbelasting). Eenzelfde visie heeft de PvdD. Zij wil ook een pilot met verschillende vormen van basisinkomen, het lage tarief van de inkomstenbelasting verlagen en het hoge tarief verhogen. De partij wil verder “topverdieners meer laten bijdragen via een derde schijf met een hoger tarief voor de inkomstenbelasting”.

FvD wil “de belasting op arbeid verlagen en een belastingvrije voet instellen van € 30.000 voor iedere werkende Nederlander, idealiter met een lage vlaktax”. De CU is één van de weinige partijen die concreet aangeeft wat er moet gebeuren met de belastingtarieven. Volgens de partij “moeten alle onoverzichtelijke inkomensafhankelijke regelingen onder de motorkap van de inkomstenbelasting vandaan” en moet in plaats daarvan “een lager belastingtarief in worden gevoerd van 34% in plaats van het huidige 37% op de eerste € 40.000 inkomen, 42% op het traject € 40.000 tot € 80.000 en 52% boven de € 80.000”. JA21 vindt dat “het belastbare inkomen zou moeten bestaan uit bruto inkomen minus een standaardaftrek van ruim € 20.000”. De SGP wil “een stelsel met één laag, uniform basistarief en toptarief voor hogere inkomens: de zogenoemde sociale vlaktax”. Gezinsdraagkracht moet volgens de partij weer het uitgangspunt worden van het belastingstelsel. De SGP is (derhalve) voorstander van een splitsingsstelsel. SGP verstaat daaronder dat “het totale gezinsinkomen wordt gedeeld door twee, daarna worden de fiscale partners ieder apart belast”.

De BBB is ook van mening dat werken moet lonen en dat dit een aanpassing van het belastingstelsel vergt. In de inkomstenbelasting zouden volgens de partij “alle daadwerkelijke inkomsten gezamenlijk moeten worden belast ter vervanging van het huidige boxenstelsel”. Dit zou een terugkeer naar het synthetische stelsel van vóór 2001 betekenen. Verder zouden volgens de BBB “alle toeslagen afgeschaft en vervangen moeten worden door een belasting- en premievrij bedrag en/of negatieve belasting-

²² Kamerstukken II 2023/24, 36418, nr. 68.

²³ Kamerstukken II 2023/24, 36418, nr. 85.

aanslag (bijvoorbeeld eerste € 30.000 inkomen voor werknemer en werkgever belasting- en premievrij)”.

BVNL is samen met de hierboven genoemde CU het meest concreet over de tarieven door aan te geven dat ze “een vlaktaks willen invoeren met een vast percentage van circa 20% en een belastingvrije voet van circa € 20.000. De eerste schijf inkomstenbelasting zou langer gemaakt moet worden tot € 80.000 per jaar.” Bovendien kan volgens de partij “het tarief van de eerste schijf omlaag naar 35%”.

In de komende vier jaar wil de NSC “een ambitieuze start maken met een hervorming van het belastingstelsel”. De partij wil dat doen “op een zodanige manier dat de marginale druk bij lagere en middeninkomens afneemt en het gaat lonen om (meer) te werken”. Een speciale parlementaire commissie moet deze hervorming voorbereiden. Deze hervorming moet volgens de NSC “geleidelijk en zorgvuldig worden ingevoerd”.²⁴ De partij wil “de hervorming beginnen met het verlagen van het laagste tarief in de inkomstenbelasting, gelijktijdig met het verminderen en beter vormgeven van een aantal heffingskortingen”.

Tot slot merk ik op dat het opvallend is dat negen partijen expliciet opmerken dat de koning (het koningshuis) voortaan belasting zou moeten betalen. Dat zijn de partijen: D66, PVV, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, Volt, DENK, BVNL en NSC.

3.2 Belasting over vermogen en schenk- en erfbelasting

Inleiding

De belastingheffing over inkomsten uit sparen en beleggen (box 3) is al jarenlang één van de zorgenkindjes van het belastingstelsel. De Wet Rechtsherstel box 3 en de Wet Overbruggingswet box 3 zijn mogelijk (ook) in strijd met het discriminatieverbod en het eigendomsrecht.²⁵ De staatssecretaris heeft laten weten het nodige voor te bereiden, mocht de Hoge Raad inderdaad in die zin beslissen.²⁶ Op 8 september is de consultatie Wet werkelijk rendement box 3 gestart. Het is de bedoeling dat dit nieuwe stelsel op 1 januari 2027 in werking treedt. Als hoofdregel wordt een vermogensaanwasbelasting voorgesteld. Dat betekent dat jaarlijks het direct rendement, zoals renteopbrengst en dividend, wordt belast, als óók (on)gerealiseerde waardeontwikkelingen. Voor onroerende zaken en voor bepaalde niet-beursgenoteerde aandelen (innovatieve start-ups, scale-ups en familiebedrijven) zou een vermogenswinstbelasting moeten gelden. Dat betekent dat

een eventuele waardestijging pas bij verkoop wordt belast. De heffing vindt eerder plaats als de belastingplichtige emigreert of overlijdt. Direct rendement, zoals huurinkomsten en dividenden, wordt jaarlijks in de heffing betrokken.

Verder is in dit thema relevant te noemen dat op 26 oktober 2023 twee moties zijn aangenomen. In de ene motie wordt “de regering (...) verzocht om met zo veel mogelijk OESO-landen een kopgroep te vormen die actief zal gaan pleiten voor de invoering van een mondiale minimumvermogensbelasting voor miljardairs”.²⁷ In de andere motie wordt “de regering verzocht zich in internationaal verband in te zetten voor een wereldwijde miljardairsbelasting en daarbij samen met een of meerdere gelijkgestemde landen initiatief te nemen, bijvoorbeeld door publicatie van een white paper”.²⁸

Verkiezingsprogramma's

In de verkiezingsprogramma's komt de box 3-problematiek slechts summier aan de orde. Over de huidige stand van zaken in box 3 wordt helemaal niet gesproken. Wel is er de nodige aandacht voor het belastingen op basis van werkelijk rendement, het belastingen van vermogen in algemene zin en voor de schenk- en erfbelasting.

Enkele partijen geven expliciet aan dat zij in algemene zin voorstander zijn van een belasting (in box 3) op basis van het werkelijk rendement. Dat zijn de partijen VVD, D66, CDA, CU, SGP, BBB, BVNL en NSC. In de verkiezingsprogramma's wordt echter door vrijwel geen enkele partij ingegaan op het consultatiedocument als zodanig en evenmin specifiek op de keuze of de mix van vermogensaanwasbelasting en vermogenswinstbelasting de juiste benadering is. Alleen de VVD geeft aan te willen kiezen “voor een eerlijk en toekomstbestendig stelsel van belasting op vermogensinkomsten, met oog voor illiquide vermogens, zoals aandelen in startups, familiebedrijven en vastgoed, en met een vrijstelling voor kleine spaarders”. NSC geeft aan rekening te willen houden “met de problematiek rondom de nog niet verzilverde papieren winsten van zogeheten ‘incourante vermogensbestanddelen’, zoals grond, panden, aandelen in familiebedrijven et cetera.” Het CDA laat zich in ongeveer gelijke bewoordingen uit: “de kleine spaarder moet worden ontzien en er moet oog voor zijn dat niet elke waardeontwikkeling zomaar liquide gemaakt kan worden”. BVNL geeft aan dat er geen vermogensaanwasbelasting in box 3 zou moeten komen. De partij wil “dat er alleen belasting betaald wordt over de gerealiseerde winst, na aftrek van alle kosten en financieringslasten”.

Veel partijen geven een richting aan hoe vermogen belast zou moeten worden. De partijen D66, GroenLinks/PvdA, SP, PvdD, CU, Volt en BJJ1 zijn voorstanders van een (vorm

²⁴ Op 26 oktober 2023 is hier een motie over aangenomen, waarin “het Presidium wordt verzocht een tijdelijke commissie in te stellen voor de herziening van het belasting- en toeslagenstelsel”; *Kamerstukken II 2023/24*, 36418, nr. 78.

²⁵ Conclusie A-G Wattel, ECLI:NL:PHR:2023:655.

²⁶ Kamerbrief Staatssecretaris van Financiën, kenmerk 2023-0000217278.

²⁷ *Kamerstukken II 2023/24*, 36418, nr. 74.

²⁸ *Kamerstukken II 2023/24*, 36418, nr. 76.

van) extra vermogensbelasting.²⁹ De vormgeving verschilt per partij. D66 wil “een aparte vermogensbelasting invoeren op vermogens in box 2 en box 3 boven een miljoen, met een hoger tarief boven de twee miljoen (de eigen woning telt hierbij niet mee)”. GroenLinks/PvdA wil “een miljonairsbelasting invoeren voor mensen met vermogens boven € 1 miljoen (waarbij de waarde van het eigen huis niet wordt meegerekend)”. Als het aan die partij ligt komt “er een onderzoek naar een progressiever belastingstelsel met hoog tarief voor de grootste vermogens”. Ook Volt is voor een progressieve vermogensbelasting voor vermogens boven de € 1 miljoen. De SP wil mensen “die geld verdienen met vermogen, zoals aandeelhouders en vastgoedbeleggers, minstens even zwaar belasten als inkomen uit arbeid”. Tegelijkertijd is de partij voorstander “van een ‘miljonairsbelasting’ voor de allerrijksten”. De PvdD wil “een progressieve vermogensbelasting van 1% tot € 500.000 oplopend tot 5% voor vermogens boven € 5 miljoen”. Ook de CU wil de belasting op vermogen verhogen. Er moet volgens de CU een vermogensbelasting van 1% over het vermogen boven de € 1 miljoen worden geïntroduceerd. BIJ1 wil drastische maatregelen in de zin dat er “een limiet moet komen op vermogen, waarboven een marginaal belastingtarief van 100% geldt”. De hoogte van deze limiet wil de partij democratisch beslissen. Verder geeft de partij aan “de onteigeningswetgeving te willen versoepelen, op het gebied van kapitaal, aandelen en bezit in grond”.

De VVD wil “voorkomen dat belastingen van vermogen een excuus wordt het eigen huis, pensioen of mkb'ers te belasten”. JA21 geeft aan vermogen waar al belasting over is betaald, zoveel mogelijk te willen ontzien. De partij overweegt ook “nog een extra prikkel om te werken: een zogenaamde WIN (Werken-INnvesten) rekening. “Mensen kunnen al het door werk verdiende geld (na belastingen) op zo'n rekening storten; vervolgens is dit geld vrijgesteld van vermogensbelasting”. FvD wil “stoppen met de buitensporige vermogensrendementsheffing voor spaarders en het heffingsvrije vermogen verhogen naar € 1 miljoen. De eigen woning zou nooit in box 3 geplaatst moeten worden of op een andere wijze belast moeten worden.”

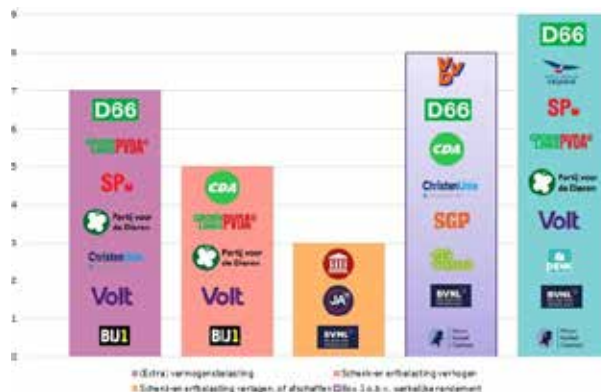
Diverse partijen laten zich uit over de schenk- en erfbelasting. D66 wil de erf- en schenkbelasting moderniseren in die zin dat “de relatie tussen erfflater/schenker en ontvanger niet meer van belang is voor het tarief (voor iedereen geldt hetzelfde percentage). Wel zou voor partners en kinderen een veel hogere vrijstelling moeten gelden.” Per saldo worden volgens de partij “grote erfenissen zwaarder belast en kleine erfenissen juist minder”. Het CDA wil “de belasting op omvangrijke vermogens verhogen in de vorm

van een verhoging van de erf- en schenkbelasting”. GroenLinks/PvdA wil “de erf- en schenkbelasting eerlijker maken en ervoor zorgen dat mensen die een bescheiden erfenis ontvangen, geen belasting betalen. Voor grote vermogens gaat de belasting omhoog”. Daarnaast is de partij voornemens “constructies af te schaffen die het mogelijk maken om erfbelasting te ontwijken”.³⁰ In soortgelijke bewoordingen laat de PvdD zich uit. Volgens de CU moet het aantal tarieven in de erf- en schenkbelasting worden teruggebracht. De erf- en schenkbelasting moet volgens Volt (net als D66) aangepakt worden “door deze relatie-onafhankelijk te maken”. Daarnaast vindt de partij dat er tot bedragen van € 150.000 een tarief van 30% zou moeten gelden en daarboven een tarief van 40%. De eerste € 10.000 in de erfbelasting moet worden vrijgesteld. “De schenkvrijstelling voor de eigen woning wordt afgeschaft en blijft afgeschaft”, aldus Volt.

JA21 wil dat “de meeste Nederlanders zich niet langer hoeven te bekommeren om de erf- en schenkbelasting en dat de regels hieromtrent sterk vereenvoudigd kunnen worden”. Zij stelt voor “dat de eerste € 1.000.000 wordt ontzien van erfbelasting. Daarboven zal een percentage gelden van 10, dat niet afhangt van de relatie tussen de erfflater en erfgenaam. Schenkingen worden afgetrokken van deze vrijstelling”.

BVNL wil de erf- en schenkbelasting afschaffen. FvD is het daarmee eens. De partij vindt “de erf- en schenkbelasting fundamenteel onrechtvaardig”.

Grafisch kan een en ander als volgt worden weergegeven:

29 Zie hierover ook het NOS bericht: “Verkiezingen: veel politieke eensgezindheid over meer belasting voor de rijken, 30 oktober 2023”, waaruit zou blijken dat ook de CDA, DENK en BBB (op basis van antwoorden die de partijen hebben gegeven op stelling van de kieswijzer) voorstander zijn van een extra vermogensbelasting.

30 Bij het lezen van al deze punten vind ik het opvallend en jammer dat niet geconcretiseerd wordt wat de partijen verstaan onder “grote erfenissen”, “zwaarder belasten”, “omvangrijke vermogens”, “bescheiden erfenis”, “constructies”, etc. Zo zijn er talloze soortgelijke opmerkingen te vinden in de diverse verkiezingsprogramma's.

3.3 Hypotheekrenteaftrek

Inleiding

In de verkiezingsprogramma's is er ook ruimschoots aandacht voor de woningmarkt. Vanuit een fiscale invalshoek denkt men dan toch al gauw aan de fiscale behandeling van de eigen woning in box 1 (het eigenwoningforfait en de hypotheekrenteaftrek). Het demissionaire kabinet heeft in deze kabinetsperiode de fiscale behandeling van de eigen woning op hoofdlijnen ongemoeid gelaten. De hypotheekrenteaftrek is stelselmatig ieder jaar (verder) afgebouwd en is vanaf 1 januari 2023 nog maar aftrekbaar tegen het basistarief in de inkomstenbelasting. Ook het percentage eigenwoningforfait en het percentage aftrek bij geen of kleine eigenwoningsschuld (Wet Hillen) worden ieder jaar verder afgebouwd.

Verkiezingsprogramma's

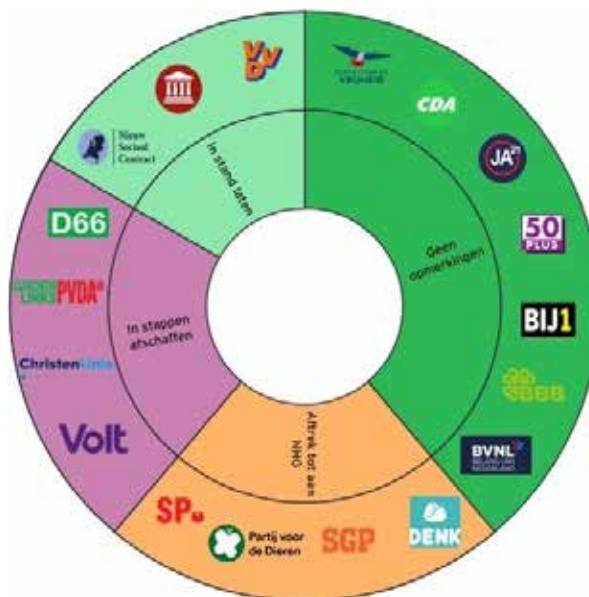
In een aantal verkiezingsprogramma's is er aandacht voor de hypotheekrenteaftrek. De VVD wil de hypotheekrenteaftrek in stand laten. Verder wil de partij "sommige investeringen in verduurzaming van de eigen woning aftrekbaar maken van het eigenwoningforfait". NSC wil voorlopig niets aan "de fiscale behandeling van de eigen woning veranderen, om onzekerheid op de woningmarkt niet verder te voeden". Het CDA laat zich (verrassenderwijze) niet uit over de hypotheekrenteaftrek.

D66, CU en Volt willen "de hypotheekrenteaftrek in stappen afschaffen" en ook GroenLinks/PvdA spreekt over "het stapsgewijs afbouwen van de renteaftrek".

De SP vindt dat "de hypotheekrenteaftrek er moet zijn voor mensen met een laag of middeninkomen om een huis te kunnen kopen, en niet een 'villasubsidie' moet zijn voor de rijken". Voor hypotheekrenteaftrek tot de grens van de nationale hypotheekgarantie (momenteel € 405.000) wil de partij alles hetzelfde laten. Daarboven zou deze renteaftrek afgeschaft moeten worden. PvdD en DENK zijn het hiermee eens; de SGP noemt "een versobering van de hypotheekrenteaftrek" tot bijvoorbeeld bovengenoemde grens ook als één van de opties.

FvD is juist niet voor verdere afbouw van de hypotheekrenteaftrek, "vindt dat toch plaats, dan moeten huiseigenaren worden gecompenseerd". FvD wil verder het eigenwoningforfait afschaffen bij volledige aflossing van de hypotheek (terugkeer Wet Hillen). Eenzelfde mening is BVNL toegedaan.

Grafisch kunnen de meningen over de hypotheekrenteaftrek als volgt worden weergegeven. In de middencirkel wordt de voorgestelde beleidsrichting aangegeven:

3.4 Btw groente en fruit, vleestax, suikertax

Inleiding

Het (thans) demissionaire kabinet had in het Coalitieakkoord al vastgelegd dat de belasting op suikerhoudende dranken zou worden verhoogd.³¹ Verder staat in het akkoord dat zou worden bezien of op termijn een suikerbelasting kan worden ingevoerd. Ook zou onderzocht worden hoe op termijn de btw op groente en fruit naar 0% kan worden verlaagd.³² In dit kader heeft SEO Economisch Onderzoek in opdracht van het demissionaire kabinet (alleen) onderzoek verricht naar de mogelijke afbakeningsvarianten voor een btw-nultarief op groente en fruit. Op 29 maart 2023 werd het rapport aangeboden en op Prinsjesdag 19 september 2023 volgde de kabinetsreactie. De reactie was enigszins teleurstellend omdat door de demissionaire status van het kabinet besluitvorming over de invoering van een btw-nultarief wordt overgelaten aan het volgende kabinet.³³ In de Fiscale Maatregelenlijst 2023 is een onderdeel opgenomen over het invoeren van een consumptiebelasting op vlees.³⁴

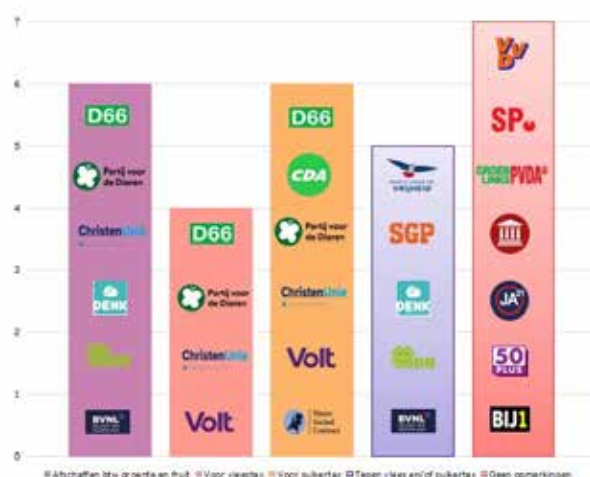
Verkiezingsprogramma's

De volgende partijen hebben zich expliciet uitgelaten over het afschaffen van btw op groente en fruit, een (vorm van) suikertax, of vleestax.

- 31 Daarnaast wijs ik erop dat op 26 oktober 2023 een tweetal moties is ingediend over belasting op suikerhoudende dranken. *Kamerstukken II 2023/24*, 36418, nr. 72 en nr. 87.
- 32 Coalitieakkoord 2021-2025, 15 december 2021, Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, p. 35.
- 33 Brief Staatssecretaris van Financiën, 19 september 2023, kenmerk 2023-000020115618048.
- 34 Brief Minister en Staatssecretaris van Financiën, 15 augustus 2023, kenmerk 2023-0000183389 onderdeel 3.1. De fiscale maatregelenlijst biedt een overzicht van verschillende fiscale maatregelen met bijbehorende budgettaire derving of opbrengst dat gebruikt kan worden door politieke partijen bij het opstellen van hun verkiezingsprogramma's.

- De partijen D66, PvdD, CU, Volt willen een vleestax.
- De partijen D66, CDA, PvdD, CU, Volt en NSC willen een suikertax.
- De PVV, SGP, DENK, BBB en BVNL zijn tegen een vleestax en/of suikertax.
- De partijen D66, PvdD, CU, DENK, BBB, BVNL willen de btw op groente en fruit naar 0%.

Grafisch kan een en ander als volgt worden weergegeven:

4. Afsluiting

Volgens GroenLinks/PvdA lijkt Nederland soms wel “te zijn uitgegroeid tot een verzorgingsstaat voor renteniers. Wie veel vermogen heeft, wordt slapend rijker en wie belangrijk werk doet, blijft werkend arm.”³⁵ Het CDA wil het principe “een regel erbij is een regel eraf” hanteren.³⁶ De SP vindt dat “het afgelopen moet zijn met de geheime afspraken tussen multinationals en Belastingdienst”.³⁷

Het is verkiezingstijd waarbij de retoriek de boventoon voert en het (blijkbaar) nog te vroeg is voor de echte concrete plannen op fiscaal gebied. Vrijwel iedere partij is van mening dat er iets moet veranderen in ons belastingstelsel, maar vervolgens ontbreekt veelal de toelichting wat ze precies bedoelen en de visie hoe dat dan vormgegeven zou moeten worden. Daarnaast ontbreekt het bovenal aan een visie op het belastingstelsel voor de lange termijn.

Ik begrijp dat de fiscale punten in een verkiezingsprogramma in beginsel van ondergeschikt belang zijn ten opzichte van de kernboodschap. Ook begrijp ik dat de taal in een verkiezingsprogramma begrijpelijk moet zijn en dat fiscaal jargon zo veel mogelijk wordt vermeden. Toch had ik – als fiscalist – verwacht (of wellicht gehoopt) meer visie, duiding en concrete plannen voor het gehele belas-

tingstelsel tegen te komen. Wat er ook van zij, samenvattend kom ik tot de volgende opvallende punten:

- De partijen D66, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, Volt, SGP, DENK, 50PLUS, BBB en BIJ1 willen de vennootschapsbelasting voor grote ondernemingen verhogen.
- De partijen CDA en CU willen dat de inkoop van aandelen wordt belast met dividendbelasting.
- De partijen PVV, CDA, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, CU, DENK en NSC vinden dat de 30%-regeling moet worden ingeperkt of afgeschaft.
- De SP, GroenLinks/PvdA, PvdD en CU zijn voorstander van een belasting op financiële transacties.
- De VVD, D66, CDA, FvD, PvdD, CU, JA21, SGP, BBB en NSC willen de bedrijfsopvolgingsregeling (al dan niet in aangepaste vorm) behouden.
- De partijen D66, PVV, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, Volt, DENK, BVNL en NSC vinden dat de koning (het koningshuis) voortaan belasting zou moeten betalen.
- De partijen D66, CDA, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, CU, Volt, BIJ1 willen een (extra) vermogensbelasting en/of een verhoging van de schenk- en erfbelasting.
- De partijen VVD, D66, CDA, CU, SGP, BBB, BVNL en NSC geven expliciet aan dat ze een box 3-heffing op basis van werkelijk rendement willen.
- De partijen D66, SP, GroenLinks/PvdA, PvdD, CU, Volt, SGP en DENK willen een verdere afbouw of afschaffing van de hypotheekrenteaftrek.
- De partijen D66, PvdD, CU, Volt willen een vleestax. De partijen D66, CDA, PvdD, CU, Volt en NSC willen een suikertax. De PVV, SGP, DENK, BBB en BVNL zijn tegen een vleestax en/of suikertax. De partijen D66, PvdD, CU, DENK, BBB, BVNL willen de btw op groente en fruit naar 0%.

Wat vrijwel alle partijen gemeen hebben is dat zij expliciet opmerken dat zij een eerlijker, socialer, rechtvaardiger, of minder complex belastingstelsel willen en iets willen doen aan het toeslagenstelsel. Het is te hopen dat er na de verkiezingen op 22 november 2023 snel een coalitie gevormd kan worden en dat er in het regeerakkoord ruim aandacht is voor de toekomst en evenwichtige concrete plannen voor ons belastingstelsel.

35 GroenLinks/PvdA Verkiezingsprogramma 2023-2027, p. 33.

36 CDA Verkiezingsprogramma 2023-2027, p. 27.

37 SP Verkiezingsprogramma, p. 13.